

№ 43

წ. 11

წლიურად 5 მ., ხაზგარეშე 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება "საქართველოს სტამბაში". მისამართი: **თიფლისი რედ.-თეატრი და ცხოვრება** " I. იმედაშვილი

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. — ხელთნაწერები საქართველოს მხარეზე წარადგება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება, სტრაზანის* სტამბის კანტორაში — დღით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 43

ქ ვ ი რ ა 28 მ რ ი ს ტ ა უ ო ბ ი ს თ ი შ ე

1914 წ.

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.

პირველკვირეულ სათეატრო, სალიტ. სახელოვნო-სამხატვრო და საზოგ. შინაარსის ჟურნალ

წელიწადი
მესამე

"თეატრი და სსოვრება" ზე

წლიურ. 5 მ.
ნახ. წლ 3 მ

ჩვეულებრივს ბრავრამით ივანე გომართლისა და იოსებ იმედაშვილის რედაქციით.

28 მ რ ი ს ტ ა უ ო ბ ი ს თ ი შ ე

**გულ-ხელი
რას დაგვიკრები?**

ბავში თუ არ სტირის,
ძუძუს არ მოაწოვებენო,
— კარგად უთქვამთ, მაგ-

რამ ჩვენ-კი ვერ შეგვივგენია ..

ისეთი გაქირვება, როგორც დღეს ჩვენს სამშობლოს ადგია, იქნება უწინდელ დროსაც არ გამოგვევლოს... ხუთი თვეა საერთაშორისო ომიანობამ ლამის წელში გავგვყვიტოს: ბრძოლის ველმა გაიხშო ჯან-ღონით საღი გლეხკაცობა, მუშები და თავ-აზნაურობაც — განსაკუთრებით ახალგაზრობა, ე. ი. მთელი ის ნაწილი ერისა, რომელიც ქვეყნის ნივთიერ თუ სულიერ სიმდიდრესა ჰქმნის... ხშირია ოჯახი, საიდანაც ოთხი-ხუთი ძმა ანუ მამა და შვილები ერთად არიან გასულნი ბრძოლის ველზე, ისეთი ოჯახი ხომ აღარ მოიპოება, ერთი ვინმე მიინც არ გავგზავნოს ომში...

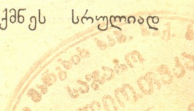
მართველობის მთელი ყურადღება სამხედრო მოქმედებისკენაა მიქცეული და სამოქალაქო, შინა ცხოვრებისათვის ეგოდენად აღარ სცალიან...

სწორედ ასეთ დროსაა საქირო თვით-მოქმედების გამოჩენა...

ჩვენი სამშობლო უზომოდ ისჯება, ჰქრება სიცოცხლე მრავალჯაათის ჩვენი ხალხისა, იბორკება მწერლობა, ხელოვნება, ვიწროვდება თეატრის ასპარეზი და... მიუხედავად ამისა, მიანც დაწვრილებით არ ვიცით, ჩვენის ქვეყნის რომელ კუთხეს რა ესაქიროება; რა მოელის ჩვენს ხალხს არა თუ ამ ახლო დროში, არამედ ცოტა უფრო შორეულშიც; რა გზით ვუპატრონოთ თავსა ჩვენსა, ან შიშსა და მოუფიქრებელ ნაბიჯს რა გზით ავაკლინოთ...

და თითქო ეს არ გვეყოფოდო, მოწინააღმდეგე მებრძოლმა სახელმწიფომ ლამის არის ხელაზეგ კარი დაგვირეკოს...

საქიროა მოწვეულ იქნეს სრულიად საქართველოს —

მოიანოვა და პარიზის თეატრები

—კომიტეტი, რომელსაც დაევალება მთელი ჩვენის ქვეყნის ყოფილი ცხოვრების შესწავლა: ყურადღება მიექცის მიწათ-მეურნეობის, ვაჭრობა-მრეწველობის, სწავლა-განათლების, თუ სხვა კითხვებს და სათანადო ადგილას აცნობოს შესაფერი ზომების მისაღებად.

კრების მოწვევა უნდა ითავონ თბილის-ქუთაისის საკრებულოებმა თბილისში, რადგან მთელის საქართველოს გული—დედა ქალაქი—თბილისია...

დრო საშუროა, დაყოენება მიუტყვევებელი ცოდვა იქნება!..

ძველი 25 ამ თვეს მთელ საქართველოში ამავე დღეებში კიდევ ერთხელ განისმა ქრისტი იშვავო და მის სადიდებელი საგალობელი აღავლინეს ზეცა:...

კაცობრიობის დიდი უმეტესობა—საქრისტიანო ევროპას—აღიღებს მაცხოვრის შობას, ვითარცა კაცთა მსხველი ხსოვნას, და ამავე დროს თითქმის მთელ დედა მიწისზურგზე აღამართა წვა-დაგვის უშეგლებელი კოცონი ამავე საქრისტიანო ქვეყნამ ააგიზგოზ მაცხოვრის სახელით...

აღარაა გაგონება, შეწყნარება, მოყვასი-დანდობა.

სიანს კაცობრიობას ჯერ კიდევ არ მოვლენია თვისი მხსენილი...

მაგრამ იგი მოვა... მოვა, რომ საბოლოოდ დასცეს აღაშინაი-აგან აღაშინის მმუსერა...

შეუძლებელია კაცობრიობის საუკეთესო ნაწილის ეგოდენ საუკუნეთა წაღვაწი უქმად გაქრეს...

სიკვდილი—სიკოცხლესა ჰჳო ს, თუ ძველია—ახალიც იქნება!..

ამის გამოცხადების პირველ დღიდან პარიზში სიფრანკეთის მთავრობამ თეატრება და ზოგიერთი კინემატოგრაფები დახურა და კინოტრეების განართავც აკრძალა. ასეთ განკარგულებას შედეგათ მიჰქუვა რვა ათასი მისხილადი უღუუმაზურთ და უსაქმთ დაჩენა. ის, ვინც გუშინ ხალხის გრძობის შეფე იყო, დღეს, ამის შემდეგ, ცხოვრებამ ქუჩაში გადმოისროლა. მისხილბთა ამ გაჭივრებულ მდგომარობას უურადლებს მიაქცია პრესამ და ზოგიერთი განხეთამა თეატრების გახსნა მოათხოვა. ზოგიერთი გახეთამა თეატრების გახსნას წინააღმდეგე იყო და ამ წინააღმდეგე ატუდა მათ შორის პოლეტიკა.

თეატრების გახსნის წინააღმდეგ ამხედრდა ერეკს მარჯვენა ხელი ლეიკავალი. იგი ერთ განხეთამა სწერდა:—როგორ, დღეს თქვენ განდათ მთავრით მუსიკალური ჭიშკები, ნახათ სიტიტველ და გჭუერთათ სუბრობის გავონება?.. ნუთუ ჩვენ დოჳაში უნდა ვისხლეთ პაშინ, როდესაც ძიშები და შვილები სანგრებში სხედან?.. იმ დროს, როდესაც მათ უერთა სმენას გაუბიციბი უკარავს, ჩვენ ჩვენი უერთა სმენა სხვა და სხვა სათამაშობებით უნდა დაეცებოთ? ჩვენ ბრილიანტუში განხეულ სხუელან ტქერა არ გემართებს მისში, როდესაც ჩვენი ამხანაგების სისხლი იღვრება და ან როდესაც ისინი ჭრალიბთათ ტკევიდაისჯან სულს ლევენო.

ერეკმ თავის ამხანაგის ეს აზრი არ გაიზიარა. როგორც გამოვცემის ა. ლენინარსკი, რომლის წერილიდანაც ამოვიღეთ ეს ცნობები; ერეკს უპასუხნა: ნუ თუ თქვენ არ შეკობდათ წარმოადგიერთ თეატრი და კინოტრი, თუ არა ერთიულ ხასიათისა? ნუ თუ თერანგულ დიტერატურაში ამ შეკობება მთავრის ისეთი პიესები, რომელიც ხალხის სულიერად გამამხნეველი იყოს! განა მართა ხალხის დღევანდელ სულიერ განწყობალების გამომხატველ სიმღერებს ვერ შექმნიდა?!

მართაში ზოგიერთება შიშობენ—თეატრს რომ სრული თავისუფლება მივეთა, მისში, ვაი, თუ ის ძველი გზით წავიდეს.. მხოლოდ ბახუსსა და ვენერას ეთავგანსო. დაიბადა აზრი: ბიესებს ცენსურა დაენიშნოს, მაგრამ ბევრის აზრით სჯობაა სრულებით არ იმართებოდეს წარმოადგე-

სახალხო მოღვაწენი

ნება, ვიდრე ამართებოდეს და ზიესებზე ტანსუ-
რს იყოს.

ერეკს აზრით—სამხედრო დროში ხელმოყე-
ბის ზედმეტად მიხნევა და ამისი თქმა—ხელმოყე-
ნება გართობას და ხელა გართობის დრო არაა, —
ნიშნავს მუხისადმი ბარბაროსულ გრძობათა
კამოთქმის.

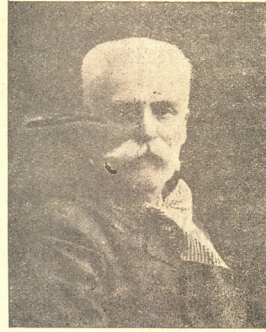
ამ ომიანობის დროს საფრანგეთის ზრესამ
მოიგინა 1871 წლის სათავტრო ცხოვრების
ამბებიც, როგორც ახლა, მაშინაც მათ სამშობლოს
საფრთსე ედგა. მიუხედავად ამისა, მაშინ
ზარბის თეატრებში ომის ზირველ ხანს ური-
ცხეი ხალხი დადიოდა. თეატრის დახურვის სა-
კითხი-კი აღძრულა, მკრამ ცნობილი კრიტიკოსი
სარსეს ამის წინააღმდეგ წასულა.

მაშინ სარსეს შემდეგი მოსაზრება წამო-
უყენებია: სათავტრო ინდუსტრია ასაზრდოვეებს
ურცხვ ხალხს. დღევანდელ დროს არაა სასურ-
ველი სოციალური ცხოვრების, რომელიმე ბორ-
ბლის შეჩერება. თუ მას თვით ცხოვრება შეაჩე-
რებს, ეს სულ სხვა საქმეა, ხოლო ჩვენ-კი
ცხოვრების დაწერვის საქმეს რაო უნდა ვეხმი-
ნებოდეთო.

მოგონებს სარსეს სხვა წერილებიც, რე-
დესაც ის ფრანგთა სულის თავისებურებაზე
ღაზარკობდა. სარსეს ღებნიშნავს ეს, რომ ფრან-
გებს უუქდიანთ სიცილში გაატარან ცხოვრე-
ბის საშინელი წამებიც კიო ფრანგთა ამ თავი-
სებურობას თუ მივადებთ მხედველობაში, ადვი-
ლი გასაგებია სიკვდილ-მისჯილ და მსაშვეთა
ისტორია, როდესაც ისინი ცახეში სასჯელის
მიხედს წინ კამედლის თამაშობაქნ. ფრანგს არ
შეუქდიდა ამ იშხიარულდის, მის სულში რაღაც
მჩქეფარვა, ვითარცა შამანიურ დღინაში.

44 წელიწადი გავიდა, მაგრამ ფრანგებს
სულის ეს თვისება არ დაკარგვიათ. დღესაც მათ
სანგრებიდან ზიანინობის ხმა გამოისმის.
ზარბუნებისა და ტუგაის მტურტრეულების ზუ-
ზუნანს დროს მოწინავე ზოზინციებზე გამოდის
ქალი და იწეებს ერთ-ერთ ოპერდიან რომანსი-
ბის მღერას.

დღეს რიგან თეატრებს მოკლებული ზარბ-
ის საზოგადოება სინემატოგრაფების ეტანება.
ზარბში რაღაც კი გამოთხოვილი დაწვესებულებაა
და, ხალხისათვის სხვისე: ხალხს თავის გართობა
უნდა და ამის ნებას არ აძლევენ.

გიორგი ვაშლის ძე ჩარკვიანი

ბებღვითი სიტყვის მოღვაწე და ნაძალადევის სა-
ხალხო თეატრის ერთი დამფუძნებელითავანი 40 წ
მოღვაწეობის შესრულების გამო.

ხალხის გათავთნობობერებაში ხშირად უფრო
მეტე მნიშვნელობა აქვს უხმურო, მკრამ თვით
მოქმედ, მოსაქმე კაცს, ვიდრე მსოლოდ სიტე-
ვოსანს. ერთი ასეთი მუშაკთავანია გრ. გ. ჩარ-
კვიანი, რომელიც 40 წ. ჩვენის ხალხის წინსე-
ლის საქმეს მხნედ ემსახურებოდა და ემსახურე-
ბა, როგორც მწიგნობარი, სხ. ლხო თეატრის მუ-
შაკი და საზოგადო მოღვაწე.

წიგნების გამოცემლობა დაიწყო 1875-76
წლებში, მაშინ, როდესაც ქართული წიგნის ბა-
ზარი სულ არ იყო, მკ-თხველს სანთლით მწიგნობ-
დეს და თითოეული წიგნისაის გამოცემას
დიდს თავკამოდებას მითხოვდა. გრ. ჩარკვიანმა
სწორედ ასეთ დროს გამოსცა ბევრა შინაარსიანი
წიგნი—გუფუხას ტუაოსანი⁴ (სახალხ. ედ), „სურა-
მის ციხე“⁵, „რდემიანი“⁶ და მრ. სხ. 78-იან
წლებში გახსნა წიგნთ სავაჭრო, საიდანაც ხალხში
სინთლის სხივი იფინებოდა, დააფუძნა სტამბა,
შემდეგ შეადგინა საუცხოვე კედლის კაღენდარი
და სხ. 1897 წ. წინააღმდეგეში თავის სახლში
გამართა წარმოდგენა, რომლის შემოსავალი სამ-
რეველო სკოლის გახსნას დაულო საფუძვლად და
მაღე სკოლაც გახსნა, 1898 წ. შეადგინა მუშა-
ხელმისნობა ამხანაგობა მუდმივ წარმოდგენების
სამართავად, რომელმაც დაიწყო სახალხო წარმოდ-
გენების მართვა. ასე მართავდა წარმოდგენებს

სტენის მოყვანათ თუ მსახიობთა დასმარებით 1910 წ. დაახარსა წარმოდგენების მმართველი საზოგადოება ნებადართულის წესდებით, რომელმაც მალე საკუთარი სათავტრო შენობა შიდათა, სადაც სახალხო წარმოდგენები სხვა და სხვა ენაზე იმართება.

გრ. ჩარკვიანი ახლაც კაპუქურის ხალხით ემსახურება ქართველი ხალხის წინსვლის საქმეს.

o o

ჯ ვ ა რ ა ლ ი ნ გ ვ ა ზ ე

ე ბ რ ი ლ

ქაბუჯი ვიყავ ჯერ ისევ გრილი დილა იდგა ჩემის სიტუცხლისა. ყური ჩემი ჯერ ისევ მზობლავ ზღაპრებს ისმენდა, თვალს არ ეხილა ბუნების საიდუმლოება, და ხელი არ შეხებოდა აკრძალულს.

მომხვდა მზის მწვავი სხივი. დადგა ჟამი გამგზავრებისა, და გამგზავრდი კიდევ... ვიარე, ვიარე და შივადეკი ჯვარდინ გზას. უზარ-მაზარ ლოდზე, რომელიც საპატიო დარაჯად დასდგომიდა მის, ამოვიკითხე წარწერა: ამბოჯენივ წახვალ, გაიქელება შენი ფაქიზი ყური: მზობლავ ზღაპრების მაგიერ მოისმენ უშვერ სიტყვებს; მარცხნივ წახვალ, შეურაცკყოფ შენს წმიდა თვალს: იხილავ ზუნების სიტურთეს, მაგრამ მასთან ერთად ზოზლის ამწურულ სურათებსაც; პირდაპირ წახვალ, ხელს აკოდვინებ*.

მოვიკრიბე ძალა და გაულდეკი პირდაპირ გზას... ბევრი ვიარე თუ ცოტა, შევხვდი მარგალიტის სილამაზის სულ ახალგაზდა ქალს, ოქროს თმის და ფირუზ-თვლიანს. შევხედე — შემომხვდა, ამაკანკალა — აჰაკანკალა; ველარ შემვიმაგრე თავი, გაეშალე ხელები მოსახვევად — გამიშალა:

- მიყვარხარ, უმანკო ქალწულო!
- შენი ბედი ვარ, მშვენნიერო ქაბუჯო? ჩავიკარ გულში, ჩავეკონე ტუჩებში.
- აღსრულდა: შესცოდა ხელმა, შეეხიო აკრძალულს...

ლ. ხ. მ. მ. მ.

ქ ა რ თ ი ვ ე ლ გ ვ ა რ ა ლ ი ნ ს ვ ა რ ი ლ ლ ი ბ ი

(დასასრული. — იხ. „თ. და ც.“ № 42.)

მესამე თუ მეოთხე მანძილი იყო ქალაქი ეუმი: ამ ქალაქში, ერთ მუხიში, რომელსაც, ამბობენ, გუმბათი მთლად ოქროთა აქვს დასურულით (ეუთოთა კია, მართლაც) და რომელიც ამინ-სულთანის გვერდებულადა, რომ გული მოგო სმარსეთს მუფთაიებისა, დამარსულია ჰზრათ მასსუშე, ქალი ერთის მათის წმინდანისა. ამის გამო მთელი ქალაქი წმინდა ადგილად არის ჩათვლილი და „შატა“, ე. ი. ვინც მთავროს უცხო სოფელით თუ ქალაქელი, დეგნილი გაცი. ამ ქალაქში თავის შეყვრებას, მაშინ ის უნებელადა, ხელშეუხებელია. ძალიან სწამთ ეს ადგილი სმარსელებს, ინგლისის ინჟინერებსაც შიხე გაუყვანიათ აქედან თეორსამდე და ეტყვიან მთქრანობა, თუშტა ძალიან მგირე, რა უყურა, მიდის და მოდის ხალხი და ეუკლას იქ მიმავალს მომავლები ეუხებიათ — „შეცე შესხვეწითა“, როგორც ჩვენში იცანს: „გწალაბდეს“ — „შენაც მწალაბოები იუოსა“.

გასამტკრებელია სწორედ რა ჯერებულ კუბებს (მიწვადებულებს) მიუხიდებიან ეუკლას მსრინდან ამ ადგილს. ამა ფანტიკობა ეს არის: მომავლები აჩვენებ იმას ნაშთი მომარებული იუოს ნათესავებს და შეგობებებს, სამშობლო მიწაწვალს და ანდრძის სტოგებს, რომ იქ წამსვენებოთ. შერე რისოვის? ამისოვის, რომ იქ ორიოდე დეკე აქმნება იმ წმინდა მუხეთში დასვენებული და შერეკი გამოიტანენ და ქალაქ გარეო, საზოგადო სასოფლოზე და სასოფლოებენ. ამსთანავე ხალხს ნამდვილად სჯერა, რომ ეს სალოცავი ბრძებს თვალებს უხილებს. მართლაც-და ბრძანი საკმარისად ეტანებიან ამ ადგილს, თუშტა აქაც ისე ბრძად დაეცეებიან.

ქალაქი ზტრანა ძალიან და სმინლად მინგრეულ მინგრეული მკრამე ეს საზოგადო სასახლობა სმარსეთის ქალაქებისა; მხოლოდ ზოგა შეტად არის მინგრეული, ზოგა ნაკლებად გამოკვირვა აქურმა ხილის სიათემ. ერთი ბათანი დედევი, ეურძენი თუ ბროწეული დიხს, ჩვენებულის ფუთი, კანკეიდან კანკეი-ნახევრამდე. მკრამე ანც საკვირველი უნდა იუოს, რადგან ხილი დიდძალი მოჭევათ და ზაფხულობით ბევრი ხალხი მარტო ღილსად გამოდის. წაველ ერთ ბედში, სწორედ მთები იდგა ბროწეულებისა.

მივე ექვსი კანკეიო და მომიტანეს ერთი ბათმანი (შავის ბათმანს ეტყვიან, თითქმის 14 გირვანქა იქნება) ლეღვი, ერთი ბათმანი ბროწეულ და ერთი ბათმანი ყურძენი. ბუ ვაუგ, ჩემი ბიჭი და ერთი სპარსელი. მე მოვლოდ ერთი ორთაღე ლეღვი შეგვსამე. ყურძენს გემო გავუშინებ და ერთი ბროწეული გამოვსუტე. ასევე მოაქცა ჩემი ბიჭი, მაგრამ ამ სხარულმა რო გაუსო სელი,— რა განახავს, რას ეძებ,— განს ერთი მარცვლი ყურძენი, ან ერთი ლეღვი გავუშო წამლად? განს მარცვლი ბროწეულისა გან ლეღვად ხელადგან? მთლიან და ნუ მოთოვანებს გან დიდალ ხელს, მთლიან და ნუ გააიფებინ! როგორც მართლი ჩვენში აუღილებულ საქართვებად არის ჩათვლილი და მასი ფასის ტრიალი ისე უბრალოდ არ შეიძლება, ისე აქ ხელის ფასია.

ყუმიდგან ქაშახანდე სიაძისა არა შეგვმთხვევია— რა; მსოფლო ბიჭს მოთოვანებს ჩემსხედ ამბავი, რომ სავაბი (ასე ეძახის ევროპეულ კაცს) დიდი და სხეულკათქმული მკურნალია და სვადე მანძილსედ ჩამოგხტებოდით, ვმძლავრად ქაწალი, თვალბე-გაფუტეული ანუ სხვა ათას სინაზი ჩემსვენ მოაქმურებოდა. მე ვგვადის უარი ვუთხარი და გამოუცხადე, რომ მე მკურნალი არა ვარ მეთქი, მაგრამ, როდესაც ერთი ურის შემდეგ სხვა მანძილსებედ: თავი მომანებრეს, ბიჭსა ვგითხე, რა ამბავია მეთქი? და რმან მიმანსუხა,— სმა დაუფენიათ, რომ თქვენ დიდი ექიმი ბრძანდებითო. მევე შენ ვერ მტყუვი, რომ მე ექიმობისა არაფერი გამეძება მეთქი— მაგას რად ვეტყვი. ვთხი სომი და ვართო თქვენ აიღეთ ერთი რამ— ის თამბაქოს მტყუარი, ან მიწისა და მე თითონ ჩავუერი თვალში; ამათ სომ არაფერი გავებოთ და ჩვენ ფულებს გამოვრჩებოდითო. მე, რასავგორებოდა, ძალიან შევტყუე და შორს დაუჭირე, რომ მაგისტანს არამხადობას— რამ გავიბედიო და გითვქრია, ჩემი ბიჭი ადარას სარ. მეთქი. მაგრამ ჩვენ ქარვასლამი 4-5 ციავ-ცხელებიანი იყო და ამით-გი მივე სსაქმებელი და ქინქინა და გენახა, რა მადლიერები იყუნენ ჩემი მთელი ის გზა: არ იტოდნენ, როგორ ესთამაყებინათ.

ქაშახანი ყუშხედ დიდი ქაწაქა, მაგრამ ესევე მინტეფო-მინტეფოელი. საღხი ძალიან გარჩევილ ღამაზია სხვა ადგილები მცხვრებულებთან. აქაც, როგორც ყუშია, არის ათასნობრი ქარხნები: აბრეშუმის საქსოვი, ჩათეულობის საქსოვი, უბრალო ჭურჭლისა, ფაიფურისა, შუშისა და ღასქათი ადგილები. ეს ის ქაშახანია, სხადგანაც ზირველად შემოტრიათ საქართველო-

ში, ესრედ წოდებული, აქამსერი ჭურჭლეუ, როგორც ეძახისან კახეთში თახის ჭურჭლეუს, რომელსაც სუვიდან შუშის წყალი(?) (მილანქარო) აქვს წასმული. მაგრამ ეს ქაწაქა, როგორც ყუში, მე სრულადაც არ მომიწონა და არც დარსია, რომ მას საქართველოსათვის გვეცნო ზირველად რამე ახალი ნივთი, რაც უნდა იგი უბრალოდ ეოფიოდყო.

აქედგან ორი თუ სამი მანძილია სოფელ „ყურე“-მდე. ვერ ავოწერ ამის სომეხეიერეს. ადგილი ძალიან მშადაია, როგორც თეირანის ცხაში სარსხანის გადასავალია, ისე ეს არის იმპანის ცხაზე. აქ, ამ მთებში, ჩამოხრახლებს ერთი ზატარა სუვი, როგორც ჩვენებურები; ორჯელ ან სამჯერ მეტი თუ იქნება ახატის (ქიხიეშია) წყალსედ. ვავე ადგილი ამ წყლისა სიკანით თუ იქნება სულ სამი ან ოთხი საყენი, მეტი არა.

ამ წყლის აგოლება ამ ტიტველად მივბედა და უდაბნოში 8-9 ვერსიან სავრეხედ მისედგეს მთის კალთებზე შეყენილი, სელოფურად გაჩენილი; ბაღები და სხანავეა, კიბე-კიბე მთეოლებული, თითქოს ბაბალონის ისტორიული ბაღები ჭქონათ სხეში ამის გამართვის დროსაო. წელის ზირადგან ორივე მთის კალთებზედ აყოლებულია, ესთქათ, სხანავი. სიკანე ამ სხანავს ექმება 6-15 საყენამდე. ამოდენის-ვე სავრეხე მისედგენ; მევე წელის ზირადგან და ორავე გავრეხებიდან ქვის ფორებს აუკებენ და ამ მიწას, ამ ფორებში მოქრეულს, მთლად გაყავებენ და მოჭხნავენ, მეთთხე ზირი ამ სხანავისა მიბჭნილია მთის კალთაში. ახლა ამ ზირსედ ამოთვანენ ქვის ფორეს, ისე რომ ერთი არმანთ ან არმან-ნახევარით იმ ძირის ნაწილსედ მშადა ადგეს. შეუთენენ მევე ფორები, გადმოჭმდიან შავ იმ მთას და მიწას გაყავებენ. ესევე ერთის ზირთ მიბჭნილია მთის კალთაში, ხოლო ეს ზირველი მშადა სდგას მოვრესედ ერთის არმანით ან არმან-ნახევარით. მამბენ მას მესამე ნაწილს, მეთთხეს და მაცს დეეს ესე თათო ნამტეცა სწორე მინდვრები კიბე-კიბედ. სხევა გასენებელი ბაღები, სევეა ამებეხული თითო სხელებიც სულ თავში.

სხელები ორივე მხარსედ შეყენილია მთებზედ ერთი მეორის სემოდგან და შორიდგან რომ უუერებს კანე, ერთი რადაც მთლად კიბესა ჭეკოს. გასმტეგრებელია სწორედ ის შრომა, რაც ამათ მოუხმარებიათ თავისის თვით-არსებობისათვის. მე ჯერ ასეთი ადგილი არსად მინა-

საქართველო
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
საბჭოთაო

ხანს არც საქართველოში, არც აქ, სხარსეთში და დარწმუნებული ვარ, თვით იმ განთქმულ შეყვიანის ადგილებიც ვერ გადასჯარბებენ ამას. აქ განკვეთილად სიღამისათვის ერთი ფრხხილია აღენაც არა არას-რა გაკეთებული, მაგრამ მთლად ეს უდაბნო კაცის შრომის-მოყვარობის წყალობით ერთ მთლიან სიმშენიერედ არის გადაქცეული.

სხარსელი კაცი ისეთი ბუნების ჰატონია, რომ შრომის-მოყვარობა მისი და განუყოფლობა სამისოდ ვერ იქება; მაგრამ უფრო, რადგინ ძალიან ძალიან ადვილია, ჭკობათა და, საზოგადოდ, ბუნებით ძალიან განიხივება დანარჩენ ადგილებთან და ამისთვის თვით იქაური მცხოვრებელი უფრო შრომის მოყვარეა და თავ-განწიებული.

სულ ერთი საათის გამოსული ვიქებოდათ

ურედგან, რომ ერთ სეიდს ჩსინებოდათ თავის ქეჯავაში; ქეჯავას თანსწორებას დაქვარტად და, ვახსოვთ ერთაშთ რადამაც ავრია და მუხივით დაეცა მიწაზედ. მივიხედეთ,—სეიდიმ გემოცვინილიყუნენ თავანთის ქეჯავებით და ერთი მთავანი რეუში მიგონადა, კაი სახეჯარ საათი დაგვანდა ამთ მოსულიერებაში და ქეჯავების დიბეზედ მოყვანამ და სამი მანძილის შემდეგ მიველით, როგორც იქნა, აღმოჩნდა ქეჯავანაში—ისმანქანში: ხოლო რაც შეეხება ისმანქანს, ამას შეუ მოგწერ. ესლა თან დავიდალე და თან რადან გუზებაზედ ვვარ ვარ და რაც შეგდამებო იყო, შენ თითხ განსწორე. მოკითხვა ნინოს და თქვენებს უყვალს ერთობ ..

შენი ძმა*)

*) ამ წერილის დედანი გადაეცემა საქართულ საისტ. და საეტნ. საზოგადოებას.

ცრემლები კრილოსანი

(დამტვირული პოემები)

(დასასრული. იხ. „თ. და ც.“ № 40, 41, 42)

26 ნოემბერი

გულნარა! ნუ თუ მოსაბეზრებელი არ არის შენი ცხოვრება? სამსახურში სიარული, იქ ნერვების აშლა, მერე საღილი, მერე რვეულების გასწორება, მერე დედისთან უმიზნო მისლაით, ადრე ძილი, ადრე ადგომა და ასე ყოველ დღე. ნუ თუ მოსაბეზრებელი არ არის? ნუ თუ უსიყვარულოდ და უსიზარულოდ უნდა დალიო შენი დღენი?.. და ეს ხომ ბუნების წინააღმდეგია? შენ სიყვარულითვისა ხარ გაჩენილი და შენ კი სიყვარულსაც ასწავლებ .. გულნარა! იყო ერთი ადამიანი, რომელსაც უყვარდი, უყვარდი გავიგებოთ, უყვარდი ღრმად, ისე კი არა როგორც საზოგადოთ უყვართ ხოლმე... არა! იმისი სიყვარული რალაც ცელქი და უცნაური იყო: ის შემოგაციცავებდა თვალნაშტი, ის შემოგაყვამდა უკვდავ სიტყვებს და... იყო კმაყოფილი! შენ როცა იმასთან არ იყავი, ის მიინც ვიახლოვდებოდა, შენ ჯერ არ არსებობდი, მაგრამ ის უკვე გიცნობდა და იყო კმაყოფილი ის შენზედ ლოცულობდა, შენც ებრუნებდა სულს, ის შენ სამაგიეროს არ გთხოვდა, გულნარა. ის შენ არა გთხოვდა, რომ სიყვარულზე სიყვარულით გეპასუხნა, ადერსზე - აღესით, მაგრამ შენ შეიყვარე ის გულნარა! შეიყვარე, არა ისე, როგორც საზოგადოთ უყვართ ხოლმე... არა!

შენ შეურაცკაცივი იმისი გრძნობა; შენ ფეხთ ჩაიგდე იმისი ოცნების ჯეჯიმი და სჯეჯინილი შენის ალიტინებულ კბილებით... შენ შეიყვარე ის გულნარა, არა ისე, როგორც საზოგადოთ უყვართ ხოლმე .. არა! შენ შეიყვარე —საზოგადოდ, ტლანქად და უხეშად... გულნარა! გულნარა! ნუ თუ მოსაბეზრებელი არ არის ასეთი ცხოვრება: სამსახურში სიარული, იქ ნერვების აშლა, მერე საღილი, მერე რვეულების გასწორება, მერე გართობა უხუცეს დედიკოსი, ადრე ძილი, ადრე ადგომა და სხვა და სხვა.. ყოველ ცისმარე დღე კი სულ ერთსახეობა, ერთდაგივეობა და ერთფერობა. ნუ თუ მოსაბეზრებელი არ არის გულნარა! ნუ თუ ისე უნდა ჩაყვდე, რომ შენს დაკდილ სულს წმინდა სიყვარული არ ეღიროს? ნუ თუ აგრე უნდა დამაყვდე უმუზაზოთ და უსიყვარულოდ. . და უსიყვარულოდ ხომ თვით სიძულვილიც არ არსებობს? გულნარა! გულნარა! ნუ თუ? ნუ თუ?

27 ნოემბერი

ელდე! ვის არა ვკითხე, რამდენ კრიტიკოს და მეცნიერს არ გაუზიარე ეს ჩემი აზრი და ვერც ერთმა ვერ ამბხნა, იქნება შენ მიინც გამაგებინო, ვერ ჩემო კარგო, და ერთად-ერთო საყვარელო ელდე! აი საქმე რაშა: გამაგებინე გეთაყვა: რად მიყვარს შენი ტანის სურნელება? რატომ ხდება,

რომ, როცა შენ ჩემთანა ხარ და ვყნოსავ შენი ტანის კოხტა სურნელებას—აუარებელ ოდებსა და ბალადებსა ვქმნი და როცა მშორდები, მაშინ კი — არც ერთს? რად ხდება ასე, რად? ვის არა ვკითხე, ჩემო კარგო, რამდენ კრიტიკოსს და მეცნიერს არ გაუზიარებ ჩემი აზრი, მაგრამ ვერც ერთმა ვერ ამიხსნა, იქნება შენ მაინც გამაგებინო, შენ ჩემო ლამაზო, და ერთად ერთო საყვარელო ელოე!?

28 ნოემბერი

ნინუცი! შენ უკვე 32 წლისა ხარ, მე კი ჯერ 19-ისა. შენ რამდენიმე სატრფო გყოლია, როგორც ამბობენ; ჩემს ტუჩებს კი დედი ჩემის გარდა ჯერ არავინ მიჰკარებია, ნუ, ნუ მიახლოვდები, ჩვენ ხომ ვაუფერებდვინ ვართ? ნუ, ნუ მაწვდი მაგ ვაშლიც ყვავილს გულზედ დასაბნევედ, რომელიც სხვაგან ვაშლილა და ჩემს მკერდზე კი უნდა დასკენეს... მე კი გულზე დასაბნევედ ახალგაზდა ყვავილი მინდა, გესმის, ისეთი ქორფა და კოკობი ყვავილი, რომ ჩემს მკერდზე გაიფურჩქნ-გაიშალოს... დაიხსოვე: „ვარდი სიყვარულისა დასკენება, მაგრამ სიყვარული კი ვარდს ყოველთვის მოისხამს“..

29 ნოემბერი

ლილი! რატომ არ გესმის, ერთად ერთი ჩემი ბედნიერება ის არის, რომ შენ ფრჩხილებსა ესრუტავ. და მგონი ამას შენც ძალიან კარგად გრძნობ, მაგრამ ავადმყოფური ამპარტანება ვაჩუბები. მაშინ რა გაქვს ფრჩხილები ყოველთვის სუფთა და სპეტაკი? იქნება სთქვა: ეს იზეიტო, რომ ზეპულას ფრთისაგან გამოქანდაკებულ კალმის დანით ვილაზბთებო; სიცრუვა. უცხოხს კი ჰგონია, თითქმის შენს თითებში ფრჩხილების მაგივრად ზამბახის ფოთლები ეწყოს, და მგონი ამას შენი მგეგობარი ქალებიც კარგათ გრძნობენ, რადგან უკანასკნელ სხდომაზე იმათაც ფრჩხილები შენსავითა ჰქონდათ ასადაფებული.. როცა ხელს ვართმევდი, თითები ისე ხელოვნურად ათამაშეს, რომ მე მაშინათვე ვიგრძენი... ო, ეს ქალები! ქალები! არა, სწორეთა სთქვი, ხომ არაფერი გითქვამს იმათთვის ჩემი ალერისის შესახებ შენს ფრჩხილთან... მაგრამ სიტყვიან, ღმერთმანი სიტყვიან, ჩემი ტუჩი იმათ ფრჩხილებს არასოდეს არ შეეხება, და თუ შეეხო, ისეარასოდეს არ მოეწუწუნო როგორც შენს ფრჩხილებს ვეალერსები ხოლმე. დედა არ მომიკვებია!

30 ნოემბერი

ტახიკო! ჰმმ, სიყვარული არ იციო! ერთი მხრით მართალი ხარ: საზოგადოთ სიყვარული (და განსაკუთრებით ვაჟის სიყვარული) ის მარგალიტია, რომელიც სუნთქვით (და განსაკუთრებით კი ქალის სუნთქვით) იორთქლება. ჰმმ... სიყვარული არ იციო, ერთი მხრით მართალი ხარ: სიყვარული რომ მკოდნოდა, განა შენ შეგიყვარებდი!

1 დეკემბერი

ნატა! შემიყვარე.. შემიყვარე.. შემიყვარე.. და მთელ ჩემს პოეზიას, მთელ ჩემს ახალგაზღობას ფეხქვეშ მოგართმევ საგნაგებო მახათ.. ახ, რომ იცოდე, თუ რა კარგი ხარ, ღმერთს ვთვითხები შენი სიმეზე შენ თვითონ-ნუ შეგშურდებოდა; შენში მწუხარებაც კი მშვენიერდება, ნატა! მართალია, ლამაზი ქალი მთლად ვერ დაჩრდილავს ლამაზ ქალს, მაგრამ მაინც გყავს მეტოქე! და... ეს მტერი შენა ხარ, ნატა, შენა!.. დავიკრობ რა ბედნიერი უნდა იყოს ის ფილაქანი, რომელსაც შენი ქოშები ეხება! მიფარეს ამოსვლა რომ უნდა ნებაბრავს შენა ვთხოვს ხოლმე, ნატა! შემიყვარე! შემიყვარე! შემიყვარე! მე, როგორც მზე, ისე დადევ უკან და შენ კი, როგორც ჩრდილი-- მიფრთხი, მშორდები. ნუ, ნუ იქნება ასე. შემიბრალებ, შემიფრადებ, ნატა... შენს ფრთეთა ქვეშე დამშალო, ნატა! შენ სარკე ხარ—მთელი მსოფლიოს სარკე—და შენს სარკეში რომ ვიხედები, მხოლოდ მაშინ ვრწმუნდები ჩემს კაცად-კაცობაში, მხოლოდ მაშინ ვრწმუნდები ჩემს პოეტობაში, შემიყვარე ნატა, შემიყვარე .. შენ ჩემთვისა ხარ შექმნილ-დაბადებული. გესმის, მხოლოდ ჩემთვის .. შენ ისეთი უცოდველი ხარ, როგორც ფოთოლთა შრიალი, ისეთი გულ-წრფელი— ვით დილა; და ისეთი უმანკო— ვით მთის ტალახი; შემიყვარე ნატა, შემიყვარე და მთელ ჩემს პოეზიას, მთელ ჩემს ახალგაზღობას ფეხქვეშ მოგინარცხებ. შენი სიტყვა კანონი იქნება ჩემთვის, ვინ შეგიყვარებს ჩემსავით, ვინ? ვინ? არავინ: ისეთი დიდებულია ჩემი სიყვარული ისეთი კოხტა და კარგი, რომ შეუძლებელია არ შემიყვარო. შემიყვარე, ნატა, შემიყვარე! ჩემი სიყვარული ისე იზრდება, ვით შანგი მუსიკისა; ჩემი სიყვარული ისე თანდათანობით ვითარდება, ვით ღარდი უღარდელ პატარაძალიან. მაგალითად: დღეს მე შენ მიყვარხარ გუშინდელზე მეტად, და დღეს მე შენ მიყვარხარ—ხვლინდელზე ნაკლებ... გესმის? შემიყვარე, ნატა! შემიყვარე, შემიყვარე! შემი...ყვ...არე! მე ..

ი. გრიშაშვილი

ლ ა მ ი მ

ლ ა მ ი მ

ზღვას ეძინა... მყუდრო ცის ქვეშ სარკესავით კრიალეზდა, შუქ-ნაქრეცი მთვარის სახე ღრუბლის კოშკში ციალებდა.. ჩვეულ ფიქრით მოწყენილი მეც მათ შორის ვყიალეზდი, უმწეობის სასტიკ განცდით მიმქრალ სახზილს ვიალებდი ..

დ ლ ი ს ი თ

ზღვას ეღვიძა... ლურჯ ტალღებზე სისინებდა სიო წყნარი, ქავლი ქავლზე ირხეოდა, იშლებოდა ხმა ნარნარი... შორს მიმავალ მცურავ ხომალდს ალაილებდა ლალი ქარი, თან მისდევდა ფიქრი ჩემი, ამაყი და ფრთამედგარი...

იუზა ზარდალიშვილი

ელგარის („მეფე ლირია“) როლში

ანგელოსთა აჯანყება

ახალი პოემა ი. მკედლოშვილისა

როგორც თ. და რ. 41 №-ში გვქონდა აღნიშნული, ახალგაზდა მტოსანმა იოსებ მკედლოშვილმა დასწერა ახალი ორიგინალური პოემა („ანგელოსთა აჯანყება“ და არა „ახალი დმურთები“, როგორც ზეგნ გვქონდა განცხადებულა). აქ მოგვეყვან ამ პოემის მოკლე შინაარსი:

ზნავალ ზეცათა ზევით ბრწყინვალეს ტახტი მსოფლიოს მბრძანებელისა. მის ქვემოთ დასტურავენ მრავალი ცთომილნი, ვარსკვლავნი და მათ შორის „ფიქრთა დრუბლებით მიტრული“ ელდამიწაც თავისი სეგდანად მღუმარე მთავართა. გადმომკურნებს დმურთი ქვეყნიერებას. ანგელოსნი დაიღებან უგალობენ დმურთს, ხოლო ძირს ელდამიწაც ძმა ძმაცუ ედმართულა და ბორტებას გამეფებულა. ჩამოგვრავს დმურთი საქვეყნიერო ზარსა და მოუხმობს ეველას ანგელოსნი. ანგელოსები შემოყვებიან და დმურთი მივმართავს მათ: „ედამიწაცუ ჩემკან შექმნილ ედამიწის გულში ბორტება გამეფებულა, გაფრინდით და კაცის გულიდან ედმოფხვრით ეს ბორტება... ანგელოსნი მოფრინდენ მიწაცუ. გადიდენ სუკუნენი და ბორტება ბორტებებას ემატებოდა, ანგელოსთა ცდა შექმნა დნობა და, რადგანც დმურთი ედამიწის კაჩენიდანვე ისეთი რამ ჩაეღო კაცის გულში, რა ვერასფრათ ედმოფხვრებოდა იგი. მოთმინება-გამოლეულმა

მთავარანგელოსმა მიქელ გაბრიელმა შეიქნა ფრთები, ზვიდა სულ მადლა, მადლა, ჩაქურა მძღაზრად საყვირს და შევითუნა ელდამიწის კარეშეშო. დაეშო მტკერის მარჯვენა ნაზირს, ჩამოთლიდა ნაზირსე მცხეთის ქვევით და კადევ ჩაბრუნა საყვირს. მაქმუნდენ შეველა ანგელოსნი მასთნ. მიქელ გაბრიელმა შეუხარებით გაუნდო თ ვის უმცროსთ, რამ ედამიწის გულიდან ბორტა ვერ ედმოფხვრა, რადგან დმურთს თან დაუეფლებია უკურნებელი ბორტება. უმცროსმა ანგელოსებმც ეს შესნიველს მიქელ გაბრიელს. ბოლოს ეადმწეუბატეს დმურთისთვის სევედურით მიემარათ; ამ დროს გაამო ცდა მასთან განხდა სტანა, რომელმც განხცხდა. მეც თქვეთან ვეავე ერთ დროს და დმურთმა ედამიწაგლო ზეცოდან, რადგანც უთხარა ედამიწის უკუდმართადა ქმნილი განუმარტა კიდევ, რისთვის შექმნა ედამიწის დმურთმა ისეთი, როგორც არის და ბოლოს ეასწავს დმურთთან ამბოხათ. საშინელი ბრძოლა მოცხდა: დაბნელდა, ვარსკვლავთ ვარსკვლავთ დაეკახს, ცთომილი ცთომილს, ბარა ეველადეფური ერთმანეთში და ბოლოს გამთარეგა მესამოხეთა გამარჯვება. დამშვიდდა ეველა. ეამოწეინდა მსე, ეამოწინდა ტახტიც, რომელსეუდაც სტანა იჭდა. ანგელოსთა ვუნდა ქებას უგალობდა, ხოლო ძირს, ბელმე ელდამიწაცუ, ძმა ისევე ძმაცუ მიდიოდა ჩმადამოდეგებულა და ისევე ის ბორტებას მხედებოდა, რაც ძველად.

ეს არის მოკლე შინაარსი ლექსად დაწერილ თხზულებას.

სწორად და სთავრით („ანგელოსთა აჯანყება“) ამ დღეებში გამოსულა საფრანგეთში ანატოლ ფრანსეს რომანი. ფრანგულის მცოდნენი ამბობენ, სიუჟეტი ორივე ნაწარმოებისა ერთიაო.

ს ი ნ ა თ ლ ე

ნაწილი მეორე

მომხმელება მისამი

სურათი მეშვიდე

(დასასრული.—იხ. „თ. და კ.“ № 36,—41)

უკანა სცენაზე მიუვლი კლდე, კლდეზე რკინის კოშკი. კოშკის გარეშეშო დაბალი ვალაიანი. კოშკის კარები ფოლადის დიდი კლიტები არის დაკეტილი. კოშკს სალტები არტყია. წინა სცენაზე მარჯვნივ და მარცხნივ ბუჩქნარია, აქა-იქ დიდი ლოდები ჰყრია. კოშკის უკანა მხრიდან მოისმის ბრძოლის ზუზუნი და ხმაურობა. ზოგჯერ ჰქუხს, ცა მოღრუბლულა და სცენაზე ნაკლები სინათლეა, არე-მარე თითქმის ბურუსითა მოცული. **მომხმელება** აქედ-იქით გარბი-გამობრბიან. ერთობ გამოურყვეველი ხმაურობაა, ზოგჯერ გაისმის გამარჯვების სიმღერა, ხან კიყინა, ზოგჯერ თითქო კლდე ჩამოინგრა და რახრახით ქვევით დაეშვაო. შემოდინა **პირველი** და **მეორე** გლეხები, თან მოსდევნ ორიოდ მეომარნი, მათ ახლოს კულისებში მოსჩანს რაზმი, ეს მაშველი ჯარია.

პირველი გლეხი. გამარჯვების ხმა ისმის... ნეტა როგორაა საქმე?

მეორე გლეხი. ჩვენებს წყაროდის მიულწვევით, ზემოდ თითქმის კოშკის ძირში რომ ჩამოდის... ქაჯთა რაზმი იმ წყაროთი სარგებლობდა... ახლა უწყლოდ ამოსწყდებოან.

პირე. გლ. სწორედ გითხრა, ძამიაც, ძაან წინამძლოლი კი აღმოგვიჩნდა... ჯემლია, მაგრამ ნამდვილი ვფხვზია!.. არც შიში, არც მორიდება.. ვერც ისარი და ვერც შუბი ვერას აენებს... ახლა რა გონიერად იქცევა...

მხანობი ალ. ყალაბგევილი
შარჟი შ. ქიქოძის

ძატიველი. რას ეძებ, მეფე-ბატონო რა დაგკარგვია? **პრეპლეტი.** ვეძებ ჩემს საქართველოს, ჩემს მამულს; ვეძებ ქართველს!!

ქართული დაღის სკვლა

ჯოჯოხეთსა ჰგავს ჩემი ქვეყანა,—
ბუნებით ტურფა, შვენებით სრული,
ძლევეით დაჰკივის თავზე სატანა,
და მშობელ მიწას ატყვია წყლული...

იქ, როგორც ტანჯვის შავი გოლოგოთა,
შავის ციხისა მოსჩანს კედელი...
გამქრალა სხივი წარსულთა დროთა,
და ბორკილს სქედავს ტანჯვის მქედელი.
ვინ არის იგი? ვინ არის ავი?
ჩემს სამშობლოში რა დაუკარგავს?
ჰაი! რამდენსა შეუეკრა მკლავი,
და კიდევ რამდენ ეკალსა დარავს!
— ამ ეკალ ნარზე შენ ივლი, შეილო,
ჩემო ქართველო, ჩემო პატარა;
გზას შეგიკრავენ, ნუგეშო ტკბილო,
გადმოგდინდება ცრემლი ანკარა.

მაშინ მწუხარე, თალხით მოსილი,
მოვალ შენთანა, შენთან ვიქნები,
მაგრამ თუ გნახე შენ ქედმოხრილი,
ქვეყნის დუშმანთან შენათვისები,
ზიზლით ავაკსებ შენთვის ამ გულსა,
გვერდს ვაგვიმირავ ლაჩარს მახვილით,
ალარც შეგიხვევ მოამკვდე წყლულსა,
და სვავს მოუხზობ მედგარ ძაბილით...

მაშ მამულისთვის გიძგერდეს გული,
თვალს ნუ ავიხვევს ფილიდი სატანა,—
შენგან ხსნას ელის მოძმე ტანჯული,
შენი სამშობლო, შენი ქვეყანა!..-
დარია ახვლედიანი

მეორე გლ. მართლადც სასწაულს ახდენს... როგორ დააწყო რაზმები, როგორ ყველას გაუნაწილა და აუხსნა საქმე. . კაცო, ისე იქცევა, თითქოს არა ერთი ომი გამოუცდილა და გამოუვლია.. ხელად გზას ამოარჩევს... ისე დაგარიგებს, გგონია ყველა ლოდი და ქვა შესწავლილი აქვსო!..

პირვ. გლ. რა გინდა, ადამიანო, მაგ ქაჯებს კი თავხარი დასცა... ნახე. დილით მთელი ხროვა კლდეზე დააგორა... საშინელება კი იყო!... მკვდრებიც კი საზარელნი იყვნენ!..

მეორე გლ. (მოჭკივლებს ხეფს, გახსე გააფხანს) ადამიანო! ძაან ჭკვიანია ე ჩვენი წინამძღოლი, ძაან მძლავრი ხასიათი აქვს... ყველა მისი მორჩილი მონაა... თავყანსა სცემენ, ღმერთსავით აღიდებენ...

პირვ. გლ. მერე ღირსი არ არის თუ?.. მართლადაც თავყან-საცემია.. ვენაცვალე მის მარჯვენას, ერთი კი მიბრძანოს და სიცოცხლეს არ დავზოგავ.. ბევრი ვებეწე, მეც თან გამოგყვები მეთქი... არა ჰქნა.. "შენ შენი რაზმით ტყეში იყავო, დადგება დრო შეგატყობინებ და მაშინ ჩუქვეთ მტერსაო!.. გული დამიღონდა, მოთმინება აღარა მაქვს.. (ისმის გაჟიანს, ეტეობა იგრძობა შიდაცხეს) იქ გახურებული ბრძოლაა, ჩვენ კი აქ უცდით... დალოცვილი, ბარემ გვიბრძანებდა და ჩვენც აქედ მხრიდან ვეცემოდით...

მეორე გლ. თავად კარგად იცის, აღბად აგრეა საჭირო... მაგრამ მე მაინც მეშინიან... ვაი თუ? . ადამიანო, დიდება, ძალა, ბატონობა რყენის ადამიანს.., ვაი თუ ისევ ის დღე დაგვადგვს?..

პირვ. გლ. რაო? კიდევ შენსას გაიძახი?..

მეორე გლ. ამოდენა მსხვერპლი შევსწირეთ და თუ ერთი მტარვალის მაგიერ მეორეს მივიღებთ, რად მინდა ე შენი შანდალი, ეს შენი გამარჯვება?.. მრწამს არსენა გაიმარჯვებს, კოშკს დაანგრევს, შანდალს ხელში ჩაიგდებს.. მერე? მაგ ძლიერ ადამიანს სინათლის ძალაც რომ შეემატება, ვინ აღუდგება წინ? რას ჰფიქრობ, რა დღე დაგვადგება?.. ვინ რას გაუბედავს?..

პირვ. გლ. სწორედ გითხრა მაგისთანა

ადამიანს ღიღის სიამოვნებით დავემორჩილები.. მაგრამ... (მარჯვნივ გაშინდება მახსები შეწისქვილე, პატარა ბადეს მოჭყავს. პირველი და მეორე გლეხს მისკენ გაეშურებან) ბიძია, შენ აქ რა გინდა?.. თითქოს წინამძღოლთან იყავი?.. ხომ არა მოხდა რა?.. ზიენები ხომ უკან არ აქციეს?..

მეორე გლ. რა ვიცი, სულ კი გამარჯვების ხმა მოგვიღოდა... (ისმის გამარჯვების გაჟიანს) აგერ კიდევ... ეს ჩვენების გამარჯვებაა...

მომხუცი მეწისქვე. ამომოკრებულ ზღვას ვერაფერს დააცხრობს და უკან ვერაფერს დაახვინჯებს ტაღდას, თუ თვითონ არ დაცხრა და არ დაიხია... ხალხი იგივე უძლეველი ზღვაა თუ კი ერთსულოვანი და თავგანწირულია... შეკრულს ცოცხს ვერ გასტეხ, თითო წიკებას კი ადვილად გადაამტეხ ეე... გამარჯვება ჩვენია, სადაც არის სინათლის შუქი მოგვეფინება... მაგრამ ქაბუკი!.. ვაი, შვილო, ჩემო სულო და გულო!..

პირ. გლ. ვის დასტირი, ბიძია?..

მეორე გლ. ბიძია, გვეშინის... ნუ თუ მართალს ლაპარაკობენ, ვითომ ჩვენს წინამძღოლს ხიფათი მოეღისო?..

პირვ. გლ. თუკი იმას შეემთხვევა რამე, სულაც არ გვინდა გამარჯვება... ბიძია, სთქვი, გეცოდინება...

მომხუცი მეწისქვე. ლომს კრავის გული ჩაუდეს... ლომი ეყვეთა ვეშაპს, დაანგრია კლდე... მამამ შვილს გული გაუპო, განათლდა მთელი ქვეყანა!.. ეხ, ძლიერია განგება!..

პირვ. გლ. რას ამბობ, ბიძია?.. რატო ისე ლაპარაკობ?

მესამე გლ. (გამოხრბის. პირველს) აბა უხუმე შენს რაზმს და წამომყვიეთ... წინამძღოლი გიბარებს... (მეორე გლეხს) შენ მარჯვნივ გაიქე, ქვეით ხევში რომ რაზმია და მალული, სწრაფად აქ მოიყვანე... ჩქარა!.. ავთანდილმა ქაჯთა რაზმს თავისი ჯარი მიამეგლა.. გახურებული ბრძოლაა!..

პირვ. გლ. (მიბრუნდება მარცხნივ) აბა, ბიჭებო, წავიდეთ! (შიდას)

მეს. გლ. ბიძია, შენ არ მოლიხარ?... წინამძღოლი გკითხულობდა...

მოხუცი მეწიქვე მოვალ, მოვალ ჯერ ჩემი დრო არ დამდგარა... უთხარი წინამძღოლს, დროზედ განდებათქო. **(მესამე გლეხი გავა მარცხნივ, მეორე—მარჯვნივ. მახუცი მეწიქვიდე ქვაზედ ჩამოვდება. ბაღდს)** შენ წადი ახლა, შვილო... აქ საშიშია... მე თავად მივაგნებ ადგილს (ბაღდს გავა. ოღნაგ დახედე, გაიფიქრებს... გაიფიქრებს სხვაგვარა, ბრწყინვალე შუქი ადგას)

სხიგოსანი. ხომ გესმის, მოხუცო, ჩემი ხმა?... გასთოდეს: „მამამ შვილს ვული გპო, განათვად მთელი ქვეყანა“... უმანკო სისხლი, მსხვერპლია საქირო!...

მოს. მეწიქვე. (მუხლზე დაკრება) შენ დიდებული... შენ, შენ უკეთილესო... ცოდვას!... გამანთავისუფლე... ამაცდინე მე... ვერ შევსძლებ!...

სხიგ. განგებას წინ ვერ აღუდგები... შენს გულში დავუბეზული ტანჯულთა ცრემლი განბანს დანთხეულ სისხლს... აღსრულდეს განგების ბრძანება... წადი, წადი და გახსოვდეს: მსხვერპლი უმანკო, მსხვერპლია საქირო! (დახედე, სხიგოსანი გაქრება, მეწიქვიდე მიდის. ბრძოლის ხმაურისა მატუფაბს, თითქოს ახლოვდება. მარჯვნივ გამოდის აუთანდილი, თან ახლავს სახლთუხუცესი და ამაღს)

ავთანდილი. სახლთუხუცესო, ვერ იქნა ვერ იპოვეთ გოგახი მესტიორე?... სად ჯანბას ვადაიკარგა?... ექვი მქონდა ყოველთვის... იმიტომ გიბრძანე თვალყური ადევნეთ მეთქი... გვილაღატა, გვილაღატა!.. რა დროს გავგანება თავი?..

სახლთუხუცესი. დიდებული, ისე სწრაფად გაქრა, თითქოს მოჩვენება იყოსო... ლალატისა კი რა მოგახსენო... არა მგონია... მემამოხეთა შორის არა სჩანს, არც არავის უნახავს...

ავთ. ვერც მისი მემორები აღმოჩნდნენ ხერიანები... გაუწრთენელ ბრბოსაც კი ვერ უმაგრდებიან...

სახლთუ. ბრბოს კარგი მეთური ჰყავს, პირდაპირ სასწაულს ახდენს...

ავთ. მალე მოუგია შენი გული... რალასა დგებარ, წადი ჰოუხარე თავი გუშინდელს მონა სმორჩილება გამოუცხადე... მაინც ყველგან ლალატია, შენც ხომ სხვაზე ნაკლები არა

ხარ. (აშაღს) ან თქვენი რას უტლით?... მე მე გვიანდა იქნება... ნუ გცხვენიათ... წადით, მომშორდით!.. თქვენი თვალეზი ლალატის სარკეს!..

სახლთუხ. ნუ შეურაცხყოფ შენს ერთგულს მონებს... შენთან ვცოცხლობდით, შენ გეწახებოდით, თუ სიკვდილია—შენთანვე მოკვდებით!.. (შემობრბის ზირველი კარის კატი)

პირ. კარის კაცი. დიდებული მეფე, უკანა მხარის ვალავანი მტერმა დიპყრო... ჩვენი რაზმი უკან იხევს, ვერასა ხდება, მემამოხეთა რიცხვი ა რებელია... ზვირთზე ზვირთი ზოდის, თი შეჩერება შეუძლებელია... თუ ნიაღვარი, წალეკავენ ყოველისფერს...

ავთანდილი შიშისაგან თვალეზი აკრელებია... ბუზი სპილოდ გეჩვენება... ენა ამოსავლეჯი გაქვს და ამოგავლეჯ კიდევ... უფუნურებო!.. ბევიც რომ ეცადოს ბრბო, მთლად რომ გასწყვიტოს ჩემი ჯარი, მაინც რკინის კოშკს ვერას ავნებს... ახალი ჯარის შეგროვება ადვილია. კოშკის დანგრევა კი შეუძლებელი... გასწი, უბრძანე ჩემს მაგიერ სპასლარს—მთლად ჩააღლას ჯარი და ბრბო უკან აქციოს... (ზირველი კარას კატი გავა. შემობრბის მეთრე კარის კატი).

ავთანდილი. შენ რალას იტყვი... კრინტი, ხმა მათი გამარჯვებისა არ იყოს, თორემ დასწყევლი დღეს შენის დაბადებისას...

მეორე კარ. კაცი. მეფე, თავს უშეველე! აქედ მოდის ძლიერი რაზმი მტრისა სადაცა მოგვადგებიან...

ავთანდილი. დარაჯები რალას შერგობდნენ, რატომ დროზე არ შეგვაცუპობინეს...

მეორე კარ. კაცი. დარაჯებმა გვილაღატეს...

ავთანდილი. ისევ ლალატი?... სად მოკვებნო ამოდენი სიღრმობელა?..

სახლთუხ. მეფე, ანქარდეთ... საშიშია?..

(სწრაფად გავლენ. ცოტა ხნის შემდეგ გამოვა მეთრე გლეხი თავის რაზმით)

მეორე გლეხი. აბა, მომყვიეთ... შეუღვეთ კლდეს, ჩვენ აქედან უნდა ვეკვთნეთ...

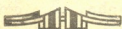
(აზობდებოან კლდეზე, ზოგნი ძიან კორდებოან, უმრავლესობა გალანანს მიუხლოვდება. ბრძოლის სმაურობა და კიეინა სხლოვდება მარტხნოე, გალანანს და კოშკის შუა გამონხნებოან ქაჭთა შეუფის შეომარნი. მათ მისდგევენ ბრძოლით არსენა და მისი რაზმი, არსენას გვერდით მოსუცი მეწისქვიდე, ამოდებუდი ხანჯლით. არსენას რაზმი იმარჯვებს. ამ დროს მეორე გლეხის მამეკლი რაზმი დატემა კიეინთ ქაჭთა შეუფის მეომრებს.. სრული გამარჯვება. ხალხი ეტემა კოშკის კარებს, ურტყავენ მახვილით, ლოდებთ, მკვრამ ვერას ხდებოან. უფირილით. სადღატ კლდე მოსწედა და რახანთ ქვეთ დაეშვა... კოშკი უყნებუდა).

მოხუცი მეწისქვი. ვერას გახდებით (ხალხი შეხნდება) შეილო, არსენა .. მიმიყვანე ფოლადის კლიტესთან, მინდა შევეხეო ხელით.. (არსენას მივყავს, რა წამს მიუახლოვდებოან, მოხ. მეწისქვიდე დატყავს არსენას გულში ხანჯალს, შეტყვიფლებს) ვაიმე შეილო!.. (არსენა ჟურ მიეყენიათ კლიტეს, შეუდეკ მიწასე დატემა, კვდება. საშინლად დატყუხს, გაიფლება, თითქოს მუხი ჩამოყარდა. კოშკი ორად გაიფო და კედლები აქედით გადაინტრა. ბრწეინვადედ განათდა. მადლობზე კოშკის ადგილას გამონდა სხოფასანი ხელში ანთებუდი ოქროს შანდადი უჭირავს, თან ახლავან ფერები)

მოხუცი მეწისქვი. გიხილე, გიხილე დიდებულო!.. ვიხილე სინათლე და გამარჯვება!.. აღსრულდა ნება შენი!.. ვაიმე, შეილო, არსენა!.. (წაიქევა, დაეურდნობა არსენას. კვდება ხალხი უტბად გაშტერდება. მეტრე იგრალებს: "გაშა", "გაუმარჯოს სინათლეს", "გაუმარჯოს თავისუფლებას"! ევევა ტაწიკეს, მრავალი ხელი წაემოტინება ოქროს შანდალს. ხალხი ჩაიგდება შანდალს ხელში, მატრამ ვარკვევით კი არასნას, ვის უჭირავს იგი ხელში. გამარჯვების სიმდევა და მარში).

ფ ვ რ დ ა

„ქვეყანის მშენებელი“

„ფარისეველი კაცი“

(გურული სცენა)

ხუთშაბათ დილას, ბატონო, ყანაში ვმუშაობდი გზის პირზე. ვამეიარა ვინცხა კაცმა ცხენით და მკითხა: ივანე ღვდელი სათლგანა, თუ იციო? — რაკ არ ვიცოდი რა უნდა მეთქვა!

გვერდემ და ერთი კაცი დევიანხე ჩენსკენ მომავალი. ახლა ამ კაცს ჰკითხა ცხენოსანმა. ზისწავლა გზი, მარა იმისთანა შენს მტერს!.. — ივანე ღვდელი, ბატონო. აა, აგერაა ყურის ძირში.. ეგერ, რომ კონცხო მოჩანა, იმას ვასცილდები, კონცხოხს იქით ღელეს ვასცილდები, ღელეს იქით როჩოს, როჩოს იქით ქენჯყოს, ქენჯყოს იქით დაადეკი, იარე ფშუკა, ფშუკა და მერე, ვისაც კითხო, ყველე მიგასტავლის ივანე ღვდელთან... — თქვენ ძმაი ხომ არ ბრძანდებითო? არაო უთხრა, აბა ბიძიშვილი? არა, დეიდაშვილი? არა. — აფერი ნათესავი არაა ღვდელი თქვენი? არა, ძმაო, აფერი ნათესავი არაა, საქმე მაქდა ნახვა მინდოა, — ხო, ხო, ხო, ხო, რავა გოუხარდება ახლა იმას შენი ნახვაო!.. რომ წამსელა სიცილი, კლამ ვავსკტი ანტონ ბერას გულდასავთ. ჯერე უთხრა: აგერაა ყურის ძირშიო და იმან რომ ადგილები მოთვალა, კიი რვაი ვერის გამევიღდა, მერე და რა იცოდა, რომ ისე ძან გუუხარდებოდა ღვდელს მისი ნახვა, ეგება აგი კაცი საჩხუბრად მივიღოდა, მარა რას იზამ: ასეა ზოგი ფარისეველი კაცი!

რ. ჯიბილა

* *

ვარდის ფერ ტუჩებს ვიკოცნის სიო, ქირმანის შალი მხრებზე ფრიალებს. — ემ, ქალო, ქალო, ნეტავ ვიცოდე დღეა შენი გული ვის შესტრფიალებს?..

ნაცნობს თუ უცნობს მოველი ვისმე? ვისზე ოცნობობ დღისით ან ღამე? მოდი ღამაზო, მითხარი, რამე!

ქნარი

უნტ.-ოფ ალექ
გადახაზაძე
დაჭრილი ოსმალის. ომ-
ში წევს წმ. ნინოს სა-
ხელობის ლაზარეთში.

ბესარიონ კვაჭაძე
(დაჭრილია)

უნტერ-აფიც. მოსევ ქარცივაძე
(ქილოზისაგან გარდაცვალა)

პრიტიკა საუ გაუგებრობა?

(დასასრული. იხ. „თ. და ც.“ № 42)

ბ-ნი ჩხიკვაძე სწერს: „ალილო“ კახურს არა ჰგავს, მაგრამ ეტყობა ესეც კარგია“-ო... განა ეს არის მემუსიკის მიერ დაწერილი რეცენზია?!.. ეს ხომ კინტოს ქვეყანაა: „აივა ხნაიშ, საესემ ნე პოხოფა“-ო.

„კარგი იყო წმ. ნინოს ტროპარი, ხოლო ზოგან დაბოლოებები მეექვსე ხმისაც შედიოდა თუმცა არაფერს ახდენდა, მაგრამ რა საქირო იყო“. ბ-ნ ზ. ჩხიკვაძისათვის სმენს უღალატ-ნია, როდესაც ვერ შეუტყვია, რომ ბ-ნ ფოცხვერაშვილს წმ. ნინოს ტროპარისათვის მარტო ერთი სამუსიკო ფრაზა აქვს აღებული ჩვეულებრივ მეთხე ხმის კილოსაგან და ისიც უცვლელად დატოვებული, ამ ერთის ფრაზაზე აქვს ფოცხვერაშვილს აგებული ტროპარი. და ძნელი გასაგებია, რასა სჩივის ბ-ნი ჩხიკვაძე?.. ასეთივეა მისი მსჯელობა, როდესაც კლენოვისის „მერცხალსა“ და „ჩეროს“ ეგება. იგი ბრძანებს: „მერცხალში ბანები ნახევარი ტონით უმაღლებუნენ... ეს კი პირდაპირ სასაცილო კუროზია: ბანები კი არა, დაწყების შემდეგ მთელი გუნდი აღის ნახევარ ტონით ზევით. ეს ასე აქვს დაწერილი თვით კლენოვისისა და ბ. ჩხიკვაძემ კი ბრალი დასდო გუნდს. სიმ-

ღერა წმინდა „ღო“-ზე იწყება და „ღო“ დიეზით თავდება, რაიც ამ სიმღერების განსაკუთრებულ თვისებას შეადგენს.

შემდეგ ბ-ნი ჩხიკვაძე ბრძანებს: „ღანა-ჩენ სიმღერებს: „კუნხა“, „მურმან“ და „ვახტანგ მეფე“ ანა უშავდა რა, ხალხი მე ამახ ვიტყვი რომ, ამ ხუთმეტო-ოცის წდას წინადა კლდე მესმის და ესდა ეს სიმღერები იმდენად ნაცნობი და ჩვეულებრივია, რომ ყველა ამოვლელ ჩამოვლელი მღერის, უოკალ ნადიმსკად და დღესასწაულზე მღერაინ და მართლა კარგად და მითუმთეს ეს სიმღერები თუ სკანცერტო პრატ-რამაში შევა, მაშინ განსაკუთრებით და ანა ჩვეულებრივად უხდა: აქმნას ასრულებული, რამ ყველამ ვსიტყვათ გუნებაში: მარაადა ჩვენც ვმღერით, მაგრამ ამ თუშე რაგორ უნდა ამ სიმღერების ასრულება“.

ბ-ნ ზ. ჩხიკვაძე აქაც სცდება, რადე ნ ხსენებულ სიმღერებში ხეირიან მსმენელისათვის ბევრი ახალია. გარდა ამისა ქართული ხალხური სიმღერების სილიადე სწორედ იმა, შია რომ ძვირფასი მარგალიტით არასდროს არ მოგწყინდებთ მისი მოსმენა...

ასეთივე ბ-ნ ჩხიკვაძის მსჯელობა გუნდის შესახებაც: „ჩვენ არხანგელსკის წაბაძე რა გამოგვადგება“... აკი იმიტომ ვხედდით ჩვენის მუსიკის საკმის დაკნინებულს. არა ვბაძათ არხანგელსკის მე და თქვენ, ბ-ნო ჩხიკვაძე, და იმიტომაც, რომ არც ერთი ხეირიანი გუნდი არ მოგვეპოება. და რაც მოგვეპოება, ისიც უფარგისი, უხმო უმეტესად და ნოტების უცოდინარი. პირიქით ამ მხრივ ჩვენ ბნ ფოცხვერა შვილს დიდ მადლობას ვუძღვნით და ვურჩევთ ყველას სწორედ საუკეთესო მაგალითს (არხანგელსკისას) წაბაძოს.

რაც შეეხება „ლილიე“, ბ-ნმა ჩხიკვაძემ კარგად უნდა იცოდეს, ერთი და იგივე ხალხური სიმღერა შეიძლება 10—20 კომპოზიტორმა ჩასწეროს და დაიმუშავოს. ჩხიკვაძე ბრძანებს: „ლილიე“, ეს სიმღერა ამ ოცე წლის წინად სვანეთში ყოფნის დროს ბ. მელ. ბალანჩივამ დასწერა და აქაც რამდენჯერმე მოგვისმენია და არ ვიცი პროგრამაში კ. ფოცხვერა შვილისად ვიდ იყო მონათლული? მე ამ სიმღერაში ახალი ვერა გავიგონე რა გუნდისაგან.*)

ესტკვათ ბალანჩივამ ჩასწერა, მაგრამ ფოცხვერა შვილმა ხომ შარმონისაკია უყო და საუცხოვოდ შეიმუშავა ორკესტრის კონტრა-მელოდით! მეორემხრით კათეგორიულად გამოწმენებთ რომ „ლილიე“ ბ-ნმა ფოცხვერა შვილმა ჩასწერა ნამდვილ სვანდისაგან და მე მგონი თვით პატივცემული კომპ. ბ-ნი ფოცხვერა-შვილიც დაიმოწმებს ამას.

და განა ცუდია, ერთი და იგივე მელოდია ან სიმღერა ბევრს ექნება დამუშავებულის რუსული „ს-ოვა ნა ნეზე“ შეიძლება ერთ? ვისმეს ჩაეწეროს, მაგრამ იგი მრავალ კომპოზიტორს სხვა და სხვა ნაირად აქვს შემუშავებული. ჩაწერა სხვა და სიმღერის შემუშავება სხვა. ნუ თუ ეს საანბანო ქეშმარიტება ჩვენთვის მეოცე საუკუნეში უცნობია?

ნუ თუ სასაყვედურია ბ-ნი ფოცხვერა-შვილი, რომ „ლილიე“ ჩასწერა, დაამუშავა, შარმონისაგანა უყო?

დასასრულ საჭიროა აღვნიშნო, რომ რაც უფრო მიუდგომოდ, ცოდნით და საკმის სიყვარულით მოეპყრობიან ჩვენს კომპოზიტორთა მუშაობას, მით უმეტეს დიდ სამსახურს გაუწევენ სამშობლო მუსიკის წინსვლას.
რე-მი

* ხაზი ჩენია. ავტ.

ქართული სახიობა

კ. ფოცხვერა შვილის მემორა კონცერტი

ხალხის თოჯენით გაიმართა „სახალხო სახლში“, რომელსაც დიდადლი ხალხი დაესწრო: კონცერტმა გაცილებით უკედ ჩაიარა, ვიდრე არტისტ. სახ. დარბაზში კონცერტის დაწყებამდე კ. ფოცხვერა შვილმა წაიკითხა ლექცია „ამირანის“ თემატიური გარჩევა, რომელშიაც განმარტა: როგორ გადაგვარდა ჩვენი მშობლიური მუსიკა, როგორ დასწერა „თქმულება ამირანზე“, რა და რა ნაწილებსაგან შესდგება, მუსიკალურად როგორ გამოითქმის და სხ. კ. ფოცხვერა-შვილის სიმფონიური პოემა „ბრძოლა ამირანის ბაყაყ დევთან“, დასდგა რევისორმა ალ. წუწუნავამ, რომელმაც უხომო აღტაცება გამოიწვია. ცოცხალი სურათები კარგად იყო დადგმული, მაგრამ ამირანის თანამზღებელი მეტად ნაზი სხეულის იყენენ: საბალეტო ტრიკოსი და წითელ ზონრებში გამოაწყობილი, საჭირო იყო უფრო მეტი გარეულება, პირველყოფილობა. გუნდმა და ორკესტრმა კ. ფოცხვერა შვილის ლოტბარობით მშვენიერად ადასრულეს თვით კ. ფოცხვერა შვილის ნაწარმოებნი: „თქმულება ამირანზე“, „მზის საგალობელი“, „მუშლი მუნასა“ (გაამოტრინენს), „გოგონა“, „გუბატანე მეფე“, ეს ნამდვილი ქართული ეროვნული მარში და სხ. ბ-ნმა ფოცხვერა შვილმა ამ კონცერტით უკვე გადალახა რუბიკონი—სძლია დაბრკო-

პოლკოვ. ზურაბ სიმონისძე კობიაშვილი
გერმანელთა წინააღმდეგ მომქმედ ლაშქრის სარდალი, დაჯილდოვებული გიორგის ხმლით. ორგზის გაიკაწრა მონაწილეობდა რუს-იაპონიის ომში, სარდლობდა შტაბსკენის პოლკს. იაპონელთა წინააღმდეგ ბრძოლაში წარჩინების გამო დაჯილდოვებული იქნა გიორგის მე-4-ე ხარისხის ჯგრით.

ლებანი და ხალხის უზომო მადლობაც დაიმსახურა; ერთმა კაცმა შესძლო ის, რის შესრულებაც დღემდე ქართ. ფილ. სახ. ვერ მოუხერხებია: ქართველ ქმუნიკას გზა გაუხსნა ხალხისკენ, ხალხი თავის სამშობლო ხმებს აზიარა ..

კომპოზიტორ-ლოტბარი კ. ფოცხვერაშვილი დიდძალმა ხალხმა ხანგაძლიერ ტაშით დააჯილდოვა, აგრძედე გამოიხიეს ალ. წუწუნავა.

უსაზანო

სახალხო სახლი სახ წარმ. მმართველ. წრის სკენის მოყვარულ ორშაბათს, 22 ქრისტეშობისთვის ამ სეზონში განმეორებულ წარმოდგინეს ი.ა. გელდვანიშვილის დრამა „გამციკვი“.

ქუთაისის თეატრში 11 ქრისტ. ვ. გუნიას საბუნების-სოდ წარმოდგინელ იქნა „მეფე ლირი“. რასაკვირველია უმთავრეს როლს მოამზენიეს ასრულებდა. ვერჯიტყვით, ამ როლში ბ. გუნია შეუდარებელი იყო, მაგრამ საერთო სახე, რომელიც უმთავრესია ყოველთვის, კარგი იყო. აქ-იქ კი საუცხოვოდ, განსაკუთრებით ის ადგილი, სადაც იგი ამბობს: „დიად, მეფე ვარ, მეფე თავით ფეხამდე“, უნაკლებად ჩაატარა. არა უშავდა რა იმ სცენასაც, სადაც უბედური მოხუცი, თავის საყვარელს ასულს მშვიდარს დასტორის: უნუგეშო, სასოწარკვეთილი, უმწეო, უმუხარებისაგან გასუბღურებელი ლირი. აქ საქმავოდ ძლიერი იყო. სრული განხორციელება იყო სათნოებისა, მამისადმი უსახვერო საყვარულის, ერთგულობის ქ ბ დავითაშვილის ასული ლირის შესამე ქალიშვილის როლში. გრიმი, ტანისამოსი, მიმიკა ყოველის მხრით უნაკლებოა. ასეთ როლებში ქუთაისის სცენაზე ჩვენი მსახიობი ქალი შეუდარებელია. ბ. გელოვანმა (ელდარი) საცხებით ვერ სძლია თვისი როლი, მაგრამ არც გააფუტა. არ უშავდა რა ბ მურუსიძეს: ცოტა სილიად აქლდა და თვალმს ძალზე აბრაილებდა. უფერულად ჩაატარა ძმასთან (ელდართან) შეტაკების სცენა: სწორედ აქ უნდა გამოეჩინა თვისი ძალღიჟ. უნაკლებო იყო ბ. შალიაშვილი კენტის როლში. ის პატრონობს, მედგარი, შეფისა და სამართლიანობისათვის სადადებელი პიროვნება ჩვეულებრივის დაჯილდოვანი და ცოდნით ჩაატარა. მას მხარს უმუშევენ ბ. ე. ჯაჭავ (ხუმარა) თვისი შეგნებული თამაშით, როგორც საჯილდო ცოდნით და შესაფერისავე გრიმით. მოგვინდა ბ. დანავიშვილიც მთავრის როლში, თუმცა ასევე საჯილდოსათვის ვას გარეგნობა ვერ უწყობს ხელს.

ხალ ზი საკიარის დაესწრო და მომზენიესეს რამდენიმე საჩუქე რი მიართვეს.

შაბათს, 13 ქრისტეშობისთვის, ეკატ. აბაშიძე-ქრისტოვის საბუნებისოდ „კარდინალი რიშელიე“. როგორც პიესის სარგებლადანაც სჩანს, უმთავრესი პიროვნება ამ პიესაში რიშელიეა. კარდინალი რიშელიე გამოყვანილია ამ ნაწარმოებში, როგორც ძლიერ გამჭირბი, გასაიკარი პოლიტიკოსი, ხან მრისხანე და ხან კი ლომობიერი, სამშობლოასთვის თავდადებული, ლომი

და მელა (საცა საკირია) ერთად შეერთებული. იგი ისტორიულადაც ჰენოსის, პიესაშიც ჰენოსად დარჩა. რასაკვირველია ამ როლის ამსრულებელი ჩვენს სცენაზე მხოლოდ ერთი მსახიობია, და მისი და რიშელის როლს საუცხოვოდ ასრულებდა. ლიონ განუტყვრელი მორჩილი იოსებ დომენიკელი, რომელიც მუდამ ეპიკო-ბოზობას მოელის და მაინც ვერ ეღირსა, რომელიც შიშით კრთის კარდინალის წინაშე, მუდამ მოზრბილი, მუდამ მდაბალი, ძლიერის ფრთის ქვეშ მყუდრო ბინას ეძებს; ბ. შალიაშვილმა ზემდემწვენი დავიგნატა. გრიმი, როგორც რიშელიეს, ისე იოსებსაც, განსაკუთრებით პირველს, გასაიკარის ხელოვნებით გაკეთებინათ. არა უშავდა ბ. თუხარულს ლიუდვიკოს მეXIII როლში. მხოლოდ არა მგონია საფრანგეთის მეფეს ასეთი არა მის ტანზე შეკვირო ტანისამოსი სცემდეს. ბ. კოიშვილი თითქმის ყოველთვის წარჩინებულთა როლში გამოდის. ამ დღესაც ჰერკოვ ორღენანლის ტყაშვი გვეყენა, მაგრამ, სამწუხაროდ, მსახიობისთვის ძლიერ უცხო გამოდგა. გრაფ დე-მარადასი ბ. მურუსიძეს ხელში არ იყო მაინც და მაინც კული. კარდინალის დაუთინებელი მტერი, პატრიოტისავე, გაიჭვრა და თან კარდინალთან შედარებით მართველობის უმეცარი, პირადი ინტერესების თაყვანისმცემელი—ასეთი იყო ბ. მურუსიძეც. მაგრამ ხმა, ხმა .. ძლიერ უშლის ხელს. ბ. გელოვანმა დემერიგენდის როლი ასე თუ ისე კარგად ჩაატარა, განსაკუთრებით ის სცენა, სადაც იგი მეფის ბრძანებით არ სტოვებს ერთად ახლად დაქორწინებულ კავალერ დე-მაროს და იულია დე-მორტიმერს. ეს სცენა მართლაც მკაფიო და ცოცხალი იყო. დანარჩენ მოქმედებაში ბ. გელოვანი კონტად დადიდა ბ. ტობანელი დე-მაროს როლში ძლიერ უფერული იყო. ძლიერ არც იყო ბ. ფრანგიშვილი გარნიეს როლში. როლი ხომ ყოველთვის იცის ამ მსახიობმა და ასრულებით—პირნათლად ასრულა თანვისი როლი. ქ. დავითაშვილი მეტად მშვენიერი იყო იულიას როლში, როგორც გარეგნობით, ისე ასრულებით საუცხოვოდ ჩაატარა თვისი ლამაზი. ძლიერ მკვირცხლად და გრძობიერად ჩაატარა ბ. გვარამიძე ახალგაზდა ფრანსუას როლი. მხოლოდ არ შეგვიძლია არ შევნიშნოთ, ბ. გელოვანის არ იყოს, რომ ყოველთვის ერთნაირად დაღის სცენაზე. დანარჩენებზე არას ვიტყვი; რადგან მათი როლები სასწავთაშორის იყვნენ. მასიური სცენები ცოცხლად ჩაატარეს და პიესაც კარგად იყო დადგმული.

მომზენიესის დიდი ოვაციები გაუმართეს. აურაბელი საჩუქარი მიართვეს და თან თეატრში გაკეძლილი იყო ხალხით. არც ერთ ბუნებისოდ დემედ აღმენი ხალხი არ დასწრება.

I, a mi

მუსულმანთა აუღბოღრიაში ხარუხუში გასულ შაბათს სკენის მოყვარეთაგან წარმოდგინელ იქმნა ახალი პიესა ვანო გიგოშვილისა „შურის ძიება“. ხალხი ბლომად დაესწრო.

მორაპნეში 14 ამ თვეს გაიმართა წარმოდგენა: ქართულად „სოფიო“, რუსულად „კარგად შეყვრილი ღურავი“; 3, ცოცხალი სურათები; 4, რისთვის (за что)? და ბოლოს ცეკვა. წარმოდგენაში მონაწილეობდა ადგილობრივ შედგარი სცენის მოყვარეთა ჯგუფი თეიანთა როლები თითქოს ყველა კარგად იცოდა, ამიტომაც წარმოდგენმა გვერიანად ჩაიარა. ხალხი ბლომათ დავსწრო და ნასიამოვნებები დიშალა. შემოსავალი, რაოდენიმე პროცენტის გამოკლებით, გადიოდა მეომართა სასარგებლოდ. წარმოდგენაში თავი ისახელა სიმ. კონ. ძაძამიძემ და სხ. ქალ-ვათ. ყველა მონაწილენი მაღლონის ღირსნი არიან. ახლა მონავალში —აპირებენ „და-მისი“ დადგამას.

3-5ს 6-ლული

ნოქართა კლუბში ზამთრის სეზონის დასაწყებად 18 ქრისტე გაიმართა პირველი ინტერნაციონალური საღამო-წარმოდგენა. დაიდგა სამი თითო მოქმედი ბიანი პიესა: ქართულად („რაც არ მერგება—არ შემერგება“), სომხურად და რუსულად. მონაწილეობდნენ ვ. ბაშიძე (რეჟისორობდა კიდევ). ელ. ჩერქეზიშვილი, გ. გვედევანოვი (სომხური რეჟისორობდა), რ. ჯიბლაძე, კუხავიცი და სხ. საზოგადოება ბლომათ დავსწრო. განზრახულია დრო გამოშვებით მართონ წარმოდგენები.

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე ბ ი

▲ **სადღესასწაულო წარმოდგენას** ჰპირთავს ქართ. მსახიობთა ამხანაგობა 2 იანვარს. დაიდგმის გ. ერისთავის „გაყრა“, 1 მოქ. და ალ. ყაზბეგის „არსენა“, დრ. 3 მოქ.

► **ქართ. თეატრის უფლის სასარგებლოდ** შემოსურებს 1) ვანო გიგოშვილმა 4 მ. 65 კ., რომელიც დარჩა 20 ქრისტე. მუსულმანთა აუდიტორიაში დადგმულ საკუთარი პიესის შემოსავლიდან. (მთელი შემოსავალი იყო 49 მ. 80., გასავალი—45 მ. და 15 კ.); 2) არჩილ გიორგაძემ 5. 15 კ., მისგანვე შეკრებულნი: აბაშიძე **ვაჟა**; ს. მანველიძემ, ნინო შაკრაშვილისამ. ს. ხრამელაშვილმა, იმან ჩუბინიძემ, მაქსიმე ჩიგოვიძემ; **მამს-მამსი შაური**: ხალაქ გუგუშვილმა, გ. გაღნაძემ; **თითო აბაზი**: ა. ხოსროშვილმა, ივ. დონაძემ, გუმბარტიძემ, ლ. ებრაღიძემ. ე. მგალაბლიშვილმა, **ორკორი შაური**: დავ. ბაქრაძემ, ვ. ჯანაშვილმა, ვანოზიანცმა—25 კ.

▲ **ახალი საორგანიზაციო გახათი „ზადკამანი“-ს** პირველი ნომერი გამოვიდა გასულ ორშაბათს, 22 ქრისტე. ნომერი შედგენილია შინაარსიანად, საეულისებო წერტილებით. სახელიც ნომერი დღეს საღამოთი გამოვა.

► **ბაქოში დღეს** გაიმართება ელა ანდრონიკაშვილის საბუნებისო წარმოდგენა. დაიდგმის ან. ერი-

სთავ —ხომარარის მოთხრობიდან გადმოკეთებული პიესა „ბედის ტრალი“.

► **წ. ქ. სსხზოგადმოძის გამგეობაში** გასულ კვირას საზოგადო კრებამ აირჩია; თავმჯდომარე მ. ნ. ყაზბეგი, წევრებად: ბ. გ. კარიჭაშვილი, შ. ხ. დედაბრისვილი, ლ. გ. ბოცვაძე, გ. ს. რტილაძე, გ. მ. ლასხიშვილი, ი. გიორგობიანი, ნინო ნაკაშიძე, კ. კაკალაშვილი, კ. ნინიძე, იმ. ვართაგავა, გ. ცინცაძე და ვ. მუსხელიშვილი, კანდიტებად: თ. კიკვაძე, ა. თ. ყიფშიძე, ნინო რტილაძე, ა. რ. ჯაჯანაშვილი; სარევიზოი კომისიის წევრებად: ა. ს. ლულაძე, დ. მ. დუმბაძე, ე. ავალიშვილი და ა. ბებუაშვილი.

► **შურ. „თეატრ და ცხოვრება“ გაუფიქრის**

მთელის წლით თავისი ხარჯით, 1) ბელაგორის სამკითხველს ზალვა ნიკოლიაშვილმა; 2, რუსთველის სახელობის სამკითხველს ქუთაისში ალ. გარსევანიშვილმა.

► **დავ კილოსანიძემ** დასწერა ახალი მოთხრობა „ღმერთები გვეყვალდნენ“, ძველ ბერძენთა ცხოვრებიდან. ავტორს განუზრახავს ძველ ქვეყნების ცხოვრებიდან რამდენიმე მოთხრობა დასწეროს. წერით ასეთი მოთხრობათაგანი—„ღმერთ ქურუმის მწერალი“ უკვე იბეჭდება „ნაკადულში“.

რადამციხისაგან ეურნალი უფასოდ არავის

გავგზავნება .

რუსთა შორის

► **თვითნასწავლი მწარალი** პიენე კარპოვი

სამართალში მისცეს, საკუთარი რომანის „Пламень“-ის გამოცემისათვის. ბრალს სდებდნენ სასჯ. დებ. 73-მუხ 2 ნაწ. (ღთის გმობა) და 1001 მუხ. (პორნოგრაფია) ძალით. პიენეი უმოწა-წყლო გლეხის შვილია, 16 წლამდე ან ბანიც არ იცოდა და სოფელში მწეყმობდა. ჭაბუკი გაიტაცა მისტიურმა მიღრეკილებამ, სექტანტებს დაუხლოვდა, ფეხით წვიდა ქალაქს და თვითგანეთიარებას შეუდგა. თვის რომანში აღწერს სხვა და სხვა სექტებს. პირველ ხანად 129 მუხ. ძალით უნდა გაესამართლებინათ, მაგრამ „ბოლსებრალდების მუხლანი შეუცვალეს და როგორც იყო 18 გიორგობისთვის დანიშნეს საქმე გასარჩელოდ, რადგან მართლმადიდებელ ნაფიც მსაჯულთა სრული კრება ვერ შეადგინეს. გასამართლებლის დღეს პიენემ მსაჯულთ დაწვრთვებისთვის უნაშაო მთელი თვისი ცხოვრება და მოუთხრო ძიებანი თვისნი. თავმჯდომარემ მოინდომა საქმის ხელახლად გადადგება 73-მუხ ძალით ბრალდებულის შესამოწმებლად—კვავზე შერეული ხომ არ არისო. ბრალდებული და ვეჭირო წინ აღუდგენ, მაგრამ მაინც საქმე გაიდლო მეორედ გასარჩელოდ ნაფიც მსაჯულთა ხმის უმეტესობით.

► **ა. მ. მსხრომლის სახელობის თეატრის**

შესაქმნელად, უმაღლესი ნებართვით 1915 წ. 14 მაისიდან მთელ რუსეთში, ხელის მოწერით, ფულის შეგროვებას შეუდგებიან. თეატრი მოსკოვში აშენდება.

Характеристики и воспоминания

(ქართული თეატრი—ქართველი და სომეხი მწერლები და სხვა მოღვაწეები.—რუსის მწერლები ჩვენში და სხვ.)
სამი ნაწილი, ფ. თითო ნაწილის—50 კოპ.
მთელი შემოსავალი დანიშნულა ქართულ თეატრის აღსადგენად ფონდის გასაძლიერებლად. (5—1)

ახალი ქართლი გამოდის ქ. გორში, კვირაში ორჯერ—ხუთშაბათობით და კვირაობით. წლით 5 მან. ნახ. წ. 3 მ., 3 თვით 1 მ 50 კ., 1 თვით 50 კ., თითო ნომერი 5 კ. მოკითხეთ ყველა გაზ. რედაქცია-კანტორა- გორი, სამეფო ქ. № 15 რედ.-გამომცემელა დ კარიჭაშვილი. (5—1)

სამეც.-პედაგოგიური და სალ. ჟურ.

„განათლება“

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.

(წელიწადი მერვე)
გამოვა ყოველ თვის შუა რიცხვებში გარდა ზაფხულის ორის თვისა. ჟურნალში იბეჭდება წერილები, როგორც სწავლა-აღზრდის შესახებ, აგრეთვე მეცნიერების სხვა და სხვა დარგიდან და სიტყვაკაზმულ მწერლობიდან; ჟურნალში მონაწილეობა იღებენ ყველა ჩვენი საუკეთესო მეცნერები, მწერლები, პედაგოგები და პოეტები. წლიურად 4 მან. სოფლის მასწავლებლებს და სასოფლო საშუალო 3 მ. საძღვარგარეშად.

ჟურნალის ცალკე განყოფილებაში იბეჭდება ყოველგვარი განცხადება ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებისა და მისი განყოფილებათა მუქაქაღების ტკსახებ.

ხელის მოწერა მიიღება **თფლისში**: ქართულ გიმნაზიაში, „ნაკადულის“ რედაქციაში და წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში იფანე ავალიშვილთან. ქუთაისში ის. კვიციანიძესთან.

მისამართი: Тифлиси, Дворянская Грузинская Гимназия. Л. Г. Бочвадзе.

რედ-გამომცემელი ლ. გ. ბოცვაძე

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.

საყმაწვილო ჟურნალზე

„ნაკადული“

(წელიწადი მეთერთმეტი)
ხელის მოწერა მიიღება ჟურნალ „ნაკადულის“ რედაქციაში. კოლფაინის პრესბუქსე ჭუბაძე-მედიას სახლში № 8, და წერაკითხვის გამავრც. საზოგადოების მაღაზიაში, თაგ.-აზნ. ქარვასჯა)

1915 წლის 1-ლ იანვარიდან 1916 წლის 1-ლ იანვრამდე წლიური ხელის-მომწერლებს მიეცემა: მოზრდილთათვის 12 წიგნი 3 მან, მცირე წლოვანთათვის 24 წიგნი 3 მან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძისა. გამომცემელი თ. კ. თუმანიშვილი.

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.

ყოველ-დღიური სალიტ. და საპოლიტიკო გაზეთი

„სახალსო ჟურნალი“

(კვირაობით) საზოგადოებრივი და მატერიალი (კვირაობით)

გამოვა იმავე პრაგმათი, როგორც 1914 წ. გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მან. 50 კ., ნახევარი წლით 4 მ. 50 კ., 3 თვით 2 მ. 25 კ. ერთ-ერთი თვით 1 კ. ცალკე № 75 რუბლად, დამატებით 7 კ.

სახლგარე გარედ თვეში ზედმეტი 50 კ. ადრესის გამოსაცვლელი ფასი: თბილისისა თბილისს გარედ, ან თბილისის გარეთისა ისე თბილისის გარეთისაზე 40 კ. დანარჩენ შემთხვევებში უფასო.

წლიურ ხელის მოწერით გაზეთის ფასი 8 მ. 50 კ. შეუძლიანთ გადაიხადონ ნაწილობით:

ხელისმოწერისთანავე 3 მ., 1 აპრილამდე 2 მ., 1 თბათემდე და დანარჩენი 1 მ 50 კ. 1 ენენისთემდე. გაზეთის გამომწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან.

ხელის მოწერა მიიღება: „სახალსო ფურცელის“ კანტორაში, სასახლის ქ. სარაჯიშვილის სახლი. (შესაგებოდან, 2) ქ. შ. წ.-კ. საზ. მთავარ გამკერების წიგნის მაღაზიაში, 3) ქუთაისში გიგლა მეტეუცთან.

ფოსტით: Тифлиси, газ „Сахалхо Пурцели“, почт. ящ. № 190

და წყო ხელმოწერა 1915 წ.

სალიტ.-საპოლ. და „სურობა“

ეკონომიურ გაზეთი „სურობა“ წელიწადი მერვე გაზეთი 1915 1 იანვრიდან გამოვა ყოველდღე წინანდელი რედაქციით გაზეთში მონაწილეობას მიიღებენ ახალი ძალები.

წლიურ ხელის მომწერლები პრემიად მიიღებენ ბიქტორ ჩერნო-ვის წიგნს ფილოსოფიური და სოციალური ეტიუდები (ქართულ ენაზე, 300 გვ. არა ხელის მომწერლებისთვის წიგ. ეღირება 2 მ. ბავსის ფასი: წლით—7 მ. ნახევარწლით—4 მ. ერთი თვით 80 კ. ცალკე ნომერი 5 კ., სახლგარე გარედ ორჯერ მეტი.

წლიურ ხელის მომწერლებს ფულის გადახდა შეუძლიან ნაწილ ნაწილ, ხელის მოწერისას—3 მ. 1 აპრილს—2 მ. 1 იანვრს—2 მ. რედაქცია ღია ყოველდღე დილ. 9—2 ს, სალ. 5—8 ს. მისამართი: წერილებისა და ფულისათვის: Кутаиси ред „ШРОМА“ почт. ящ. № 47.

წელიწადი
მასამი

მიიღება ხალხოვნარა 1915 წ.
ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო,
სახელოვნო და საზოგადოებრივ ჟურნალ

წლიურად 5 მ.
ნახევარი
წლით 3 მან.

"თეატრი და ცხოვრება" - №1

ჩვეულებრივის პროგრამით იმ. გომარტილისა და იოს. იმედაშვილის რედაქციით,

იოსებ გედევანიშვილის, ივანე მაჭავარიანის, ვახტანგ ლამბაშიძის მახლობელ მონაწილეობით და ჩვენი სუკუეთესო დამხმარებელ ახალგაზრდა კრიტიკოსთა, სიტყვა-აზმულ მწე აოთა, მსახიობთა, მუსიკოსთა და ხელოვან-მხატვართა თანამშრომლობით. იუპორის ტულ. ასეთი და მარტ-ბ-თ.

"თეატრი და ცხოვრება" ყოველგვარ ჯგუფურ-დასურ მინართულების გარეშეა ჟურნალი უმთავრეს ყურადღებას მიაქცევს სცენის, სიტყვა-აზმულ მწერლობის, მუსიკის, ქანდაკების, სამხატვრო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარო პიესა

შ ა ს ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., თბით ნომერი 10 კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილნაწილად უმეძღება: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გასვლამდე 2 მ., დანა-ჩენი 1 მ. ენკენისთვის 1.

ხელმოწერა მიიღება: რედაქციაში (სოსოპანი-ს სტამბაში) დილით 9-2 ს., საღამოთი 5-7 ს., ჟურნალ-გაზეთების კანტორა "განთიად" - შა. კოდნ" რედაქტორ-გამომცემელის, რედაქტორ-გამომცემელის ანნა იმედაშვილისა

მიიღება განცხადებანი ჟურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფაქტობრივად, მორიგებით, 2, გვ. კორპუსის პუკარი ერთ სვეტზე 25 კ. 3-ზე-20 კ. 4-ზე-15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлиси, Ред. "Театри და Цховრება" იოსიფუ იმედაშვილი რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

Открыта подписка на 1915 годъ.

МАЛЮТКА

Журналъ для маленькихъ дѣтей.

Допущенъ Министерст. Народнаго Просвѣщ. въ библотеки дѣтскихъ садовъ и пріютовъ

Годъ изданія тридцатый

12 книжекъ журнала „МАЛЮТКА“ 12 выпусковъ Мурзаевъ В., Теорическая сказка“ и „Сказки Кота Ученаго“

24 Преміи - игрушки для вырезыванія, склеиванія, рисованія и т. п.

Съ 1915 года открывается при журналѣ специальный отдѣлъ

„Художникъ-Малютка“

гдѣ будутъ даваться указанія и образцы какъ и что лепить, рисовать, вырѣзывать и наклеивать.

Веденіе отдѣла „Художникъ-Малютка“ поручено художнику В. С. Мурзаеву.

Годовая премія

„Приключенія мики“

Интересный разсказъ (заимствованный съ англ.) М. В. Архангельской

При первомъ номерѣ подписчики получаютъ художественные листы для наклеиванія картины изъ сказки „ЗОЛУШКА“

Подписная ц. съ пер. во всея гор. Россіи:

Со сборникомъ 12 выпусковъ Сказокъ 4 р.
Безъ сборника сказокъ 3 р. 50 к.

Заграницу:

Со сборникомъ 12 выпусковъ Сказокъ Кота Ученаго 5 р.
Безъ сборника сказокъ 3 р. 50 к.

Иногороднихъ просятъ адресовать свои требованія:

Москва, редакция журнала „МАЛЮТКА“

Спиридоновка, д. 14.

Въ Москвѣ подписка принимается въ конторѣ Г. Печковской, Петровскія линіи

Редакторъ М. Архангельская.

Издатель Книгоиздательство „Школа“